

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput IX. Refelluntur oppositæ sententiæ argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

gita quæso, totum humanum genus quasi lignum aridum, lignum infructuosum, lignum in ipsa radice vitiatum, utpote veneno antiqui serpentis inficiatum, iustissimis adictum flammis, igni destinatum, adjudicatum damnationi. Aelredi sententia deprompta videtur ex cap. 111. Matth. vers. 10. Alcimi Aviti in Carmine ad Fuscinam Sororem hæc sunt verba,

*Quæ flammis tantum generunt
pignora matres.*

Plura ex his collegit primum Ariminensis: selegit illustriora Petavius: permulta Vossius: omnia cumulate & erudite Norisius; hinc posteriores degustarunt.

Allata sunt propositione 3. verba Florentini Concilii. Horum sensus est: *Iisdem inferni pénis puniendas eorum, qui cum solo originali peccato moriuntur, animas, quibus cæterorum, qui in actuali mortali decadunt. Horum autem pénas sunt combustio ignis, ut Augustinus supra citatus à nobis observat. Ut igitur quamvis eorum, qui in letalibus culpa pereunt, dissimile sit in eadem concrematione judicium, una est tamen crucianum pénas flammam: ita parvuli in aequali quidem flammarum cruciatu torquentur; sed torquentur tamen. Agnoscis opinor, verba Petavii. Hactenus dictis fatis superque refelluntur, qui verba Augustini aut detorquent, aut elevant.*

Sit postrema argumentatio à ratione; quamvis Theologo nulla validior est ratio, quam à Divinis Scripturis, eorumque Patrum auctoritate, qui dirimendæ controversiæ contulerunt quantum ipsorum animo erat roboris, & nervorum. Sæpenumero dictum est parvulos esse sub diaboli potestate: quod probant exsufflationes Ecclesiæ, scribit Augustinus lib. 1. de peccat. meritis cap. 34. lib. 1. de Nuptiis cap. 23. lib. 111. Operis

Imperf. cap. 200. & desinit Tridentina Synodus sess. v. de Originali peccato. Atqui Diabolus, dum ei occulta iustitia permittitur, captivos parvulos in hac vita vexat, animam & corpus affigit, sensus, sanitatemque pervertit, ut experimento compertum est, & idem Augustinus docet in 1. Op. Imperf. cap. 88.

Jactabit ergo vehementius, affigit, perfundabit, cum direptos, inferisque aservatos vindice flamma constringet. Deinde si verum esset, quod Adversarii confidentissime urgent, Originali peccato nullam sensibilem pœnam correspondere, non possent absque iniquitia plecti morte corporis: *Habet enim asperum sensum, & contra naturam vis ipsa, qua utrumque divellitur quod fuerat in vivente conjunctum atque conservatum, quandiu moratur, donec omnis adiatur Iesus, qui ex ipso inerat animæ carnisque complexu, lib. xiiii. de C. D. cap. 6.* Atqui ob peccatum originales pueri morte corporis afficiuntur. Ergo originali peccato pœna quoque sensibilis correspondet. Quidquid enim sit de statu puræ naturæ, in quo plurim sentientia homines nascerentur morti obnoxii; indubitate nunc est, mortem merito inflatum esse peccati. Postremo (videor enim satis de hac quæstione differuisse) parvuli baptizati de alieno merito reportant bona corporis, quoniam in regeneratione spirituali evacuat caro peccati, & per baptismum adsciscuntur in Ecclesiam Christi, qui sanctificat animam, & glorificat corpora: ergo non baptizati reportant mala corporis, quia generatione corporali trahunt ex Adam carnem peccati, & per noxam originariam numerantur in familiam diaboli, in cuius domo est cruciatus animi, & corpus etca flaminarum. Vide quæ diximus cap. 1. hujus libri ad ultimam objectionem.

C A P U T I X.

Refelluntur oppositæ sententiæ argumenta.

S U M M A R I U M.

1. Objectio 1. Solvitur.
2. Objectio 2. Refutatur.

à N. 3. Usque ad N. 13. alia adducuntur objectiones.

I.
Solvitur 1.
Objectio.
Qui arbitrantur parvulos, si non regenerati è vita excederint, nullo ignis supplicio in inferis confici, primum adversus nos literarum sanctorum auctoritate belligerant. Apostolus, inquit, in 2. ad Corinth. v. 10. ait:

Omnis enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum, sive malum. Apocalypsis 18.v.7. habetur: Quantum glorificavit se, & in delicia fuit, tantum date illi tormentum & lumen.

etum. Et ipse judex ad sinistram positis dicturus est, Matth. xxv. 41. 42. *Ite in ignem aeternum. . . . esuri. Vi enim, & non dediſti mibi manducare, &c.* At qui parvuli nihil mali gesserunt, non quām in delectamentis deliciisque fuerunt, neque denegarunt eleemosynam indigentibus. Igitur parvuli referre non debent mala corporis, non sunt plecten- dī tormentis nec perpetuis ignibus con- cremandi.

Resp. primo hoc esse argumentum Juliani apud Augustinum lib vi. cap. 10. quod à Parente adversus callidum versumque dialecticum retorquetur. Nam parvuli baptizati de alieno recte facto reportant bona corporis: ergo possunt de alieno peccato reportare malum. Vide ob. ultimam 1. capit. Hac ratione alia loca in adversarios retorquentur. Quippe parvuli corporis delicias & oblectamenta non despexerunt, nec sunt elargiti pauperibus obulum, minimusque teruncium; & referent nihilo minus gloriam corporis, regnumque electorum. Præterea respondetur nihil esse magis verum, quam mundi illecebris obscenisque voluptatibus deberi sensum afflictionem ignisque supplicium, & judicandum fore sine misericordia, qui misericordiam non fecerit. At nunquid damnati horum tantum scelerum poenā dabunt? Ergo neque hæresis, neque ambition, nec desperatio, aliaque hujus generis crimina absque carnali delectamento patrata non erunt flammis ultricibus punienda? Ergo qui pauperem alit & stipem erogat, voluntatur autem in cœno libidinum, regnum Dei possidebit? Erone, quia in judicio durius agetur cum fidelibus, qui fuerunt naturā asperī, & humanitatis expertes, infideles atque idololatræ absolventur? Unum itaque genus peccatorum pro reliquis positum est, & maleficia magis nefaria pro noxis cæteris. Responsum reddo breviter & absolute: Distinguo majorem: Hæc dicta sunt ad exclusionem aliorum peccatorum, nego: sine tali exclusione, concedo.

^{2.} Opponunt 2. verba Jobi cap. 3. ubi posteaquam ait diem nativitatis suæ fuisse atrum ac tristem; peroptat perijisset in utero matris, vel statim in lucem editus; redditque v. 13. hanc rationem: *Nunc enim dormiens filerem, & somno meo requiescerem.* Itaque parvuli decedentes ante usum rationis nullo sensibili supplicio torquentur. — Resp. dist. ant. Et Job puerorum, qui immaturā morte abripiuntur, dormitionem & quietem appellat, quatenus immunes sunt à doloribus, miseriisque hujus sa-

culi, concedo. Quatenus ex hac vita migrantes in peccato, requie ac felicitate potiuntur, nego. De præsentis vita afflictione loquitur Jobus, de qua & nos, dum moritur homo infortuniis miseriisque jaclatus, licet impius sit, dicere consuevimus; Poenitentia & calamitatibus obrui tandem aliquando cessavit. Nimis ob oculos nostros hujus vitæ conditio versatur, non futuræ. Ita Job: qui proximo vers. 17. suorum verborum sensum exponit: *Ibi impii (scilicet in sepulcro) cessaverunt à tumultu, & ibi requieverunt fessi labore.* Et quondam vinciti pariter sine molestia non audierunt vocem exactoris. *Parvus & magnus ibi sunt, &c.* Quietem ergo ac dormitionem appellat mortem, qua omnes sive parvuli, sive adulti ab angustiis saeculi eximuntur. Exhibit ergo nobis miserorum lamenta, veluti ille, qui Elegia xiiii. ajebat in 3. Trifium:

Ecce supervacuus, quid enim fuit utile nasci?

Ad sua natalis tempora nostra adeſt. Præterea Gregorius lib. iv. moral. cap. 3. docet, hæc verba Jobi non esse literaliter accipienda. Atque premuntur eadem difficultate Theologi omnes, qui ob poenam damni censem parvulos contristari. Vide in hunc locum Hieronymum.

Tertio objiciunt auctoritatem Decreti de Baptismo Tit. 42. cap. 3. *Majores: Solvitur Ob: Ubi Innocentius IV. (non ut citari so- jectio 3. let, III, cum sit Relcriptum an. 1250.) ait: Pœna originalis peccati est carentia visionis Dei: actualis vero pœna peccati est gehennæ perpetuus cruciatus.*

— Resp. primo in Decretorum Codice dist. 4. de Consecrat. c. 3. *Firmissime defini originali peccatum puniri ignis aeterni sempiterno supplicio.* Hujusmodi ergo decretum adeo perspicuum expressumque alteri valde ancipi & ambiguo est præferendum. Deinde non addit Pontifex particulam *Tantum: ideoque si ob peccatum actuale punitur damnatus & cruciatus gehennæ & privatione visionis Dei; plecti etiam potest propter originali privatione visionis Dei, & cruciatis gehennæ.* Insuper ibidem declarat Pontifex, pueros ante usum rationis esse baptizandos, quoniam *originali quod sine consensu contrahitur, sine consensu per vim remittitur Sacramenti: actuali vero quod consensu contrahitur, sine consensu minime relaxatur.* Objecit autem cur pariter non baptizentur amentes ac dormientes, & in eis deleatur per baptismum originale peccatum, remanente actuali, respondet Pon-

^{3.} tifex

tis ex primo quod Dominus, qui totum hominem sanum fecit in Sabbatho, opus imperfectionis non novit: & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit. Alteram Idem responsem, eoque pœna originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis vero pœna peccati est gehennæ perpetuus cruciatus: unde si dimitteretur alicui primum altero non dimisso, talis non careret visione Dei propter originale dimissum, & cruciatur in gehenna propter reatum criminis actualis: sed hæc tanquam incompossibilita minime patiuntur, imo sibi mutuo adversantur. Quarum rationum priorem probamus: altera ab imperio Secretario, ut habetur in Glossa, addita est; constat enim, adulcum cui dimissum est peccatum originale, & decedit cum actuali mortali, utrâque pœna puniti. Vide Gregorium Ariminense.

4. Solvitur Ob-
jectio 4. Argunt 4. auctoritate Augustini: qui in tertio de libero arbitrio cap. 23. ait: Non enim metuendum est, ne vita esse potuerit media quedam inter recte factum, atque peccatum, & sententia iudicis media esse possit inter præmium atque supplicium. In eo autem loco sermonem habet de parvulis. Rursus in v. contra Julianum cap. xi. non solum scribit parvulos futuros in damnatione mitissima, sed etiam negat tanta pœna esse plectendos, ut eis non nasci potius expediret. Quod falsum esset, si torquendis forent ambustione perpetuarum flammarum. Rursus serm. 14. de verbis Apostoli cap. 6. ait: Hæc illis sola pœna est non esse in patria. Igitur præter pœnam damni nulla alia parvulus irrogatur. Tandem Tract. 19. in Joannem afferit Judicis sententiam, Ibunt in ambustionem aeternam, esse de quibusdam sinistris. Non ergo ad omnes, qui in sinistra erunt, est referenda.

5. Ulterius sen-
tentia S. Au-
gustini ma-
nuntetur. Respondetur frustra hæc per pauca & contorta Augustini amplissimis ac expref-
fissimis testimonis opponi. Quæ antea-
quam Adversarii nostris eripiantur, tum-
mam illorum erga Augustinum observan-
tiam gratam acceptamque habeo, qui palam recedere à tanto Magistro erube-
scunt. Non enim probare me sinit in-
genium meum acrimoniam styli, quo L'Herminier Tom. vi. p. 453. scibit,
At ego miratus sum per se illorum om-
nium audaciam, qui in opinione sue pre-
sidium Divi Augustini auctoritatem su-
per hoc negotio proferunt, &c. Non
est audacia hæc, sed reverentia. Jam
vero ex dictis constat, S. Patrem damnationem parvulorum appellare mitissimam
comparate ad adultos; neque de illis

usurpandam Dominicam sententiam Milius erat si nati non fuissent; quæ nec de omnibus peccatoribus qui aeterno igne cremantur, pronunciata est, sed de sceleratissimis tantum, ad ostendendam inæqualitatem tum pœnarum, cum peccatorum. Quæ sunt Augustini verba legentibus manifesta. Nam eodem cap. 92. Ench. ubi damnationem puerorum appellat mitissimam, ait: Quicunque vero ab illa perditionis massa, quæ facta est per hominem primum, non liberantur per unum mediatorem Dei & hominum, resurgent quidem etiam ipsi uniusquisque cum sua carne, sed ut cum diabolo, & angelis ejus puniantur. Atque hoc loco istud addidi, ut videant Augustini mentem, qui docent ignem inferni non posse in parvulorum corpora vim nativam exercere. Quamquam non satis percipio istiusmodi subterfugitorum acumen; sive enim ignis corpora adurat naturali virtute, sive collata divinitus, ad praesentem controversiam nil attinet. Verba ex serm. xiv. de verbis Apostoli, sunt ex concessis à Pelagianis illatio dogmatum Catholicorum. Illi fatebantur parvulos excludi à regno cœlorum, frui tamen aliqua tranquillitate. Sic eos revincit Augustinus: Hoc tantum non esse in patria maximum supplicium est: quam ergo quietem ac beatitatem fingitis in iis, qui à Patria perpetuo exulant? Ac subinde probat reprobos omnes ituros in combustionem aeternam, ut praecedenti capite demonstratum est. Tractatu in Joannem 19. n. 18. plectendos supplicio ignis appellat quosdam sinistros, relate ad omnes gentes, turbamque judicandorum universam. His ergo excusis, unum restat ex tertio libro de lib. arbitrio, quod jam expediam.

6. Agit S. Pater in hoc libro adversus Manichæos, qui existere principium ma-
lorum omnium nitebantur ostendere ar-
gumentatione petita à parvulis. Hi
enim cruciatis corporis affliguntur,
cum nullum peccatum patraverint. Cum
ergo mali non sint propria voluntate,
consequens est, ut tales sint constitu-
tio naturæ. Rursus dicebant, qua-
lis in judicio futuro deputabitur, cui
neque inter justos locus est, cum nihil
recte fecerit, neque inter malos, quo-
niam nihil peccavit? Itaque oportet, ut
parvulus, qui damnatur, nec ullus
reus est iniquitatis, sit malus conditione,
ac substantia. Quid ad hæc Augustinus?
Cum Manichæi fateri nolent ori-
ginale peccatum voluntaria Adami præ-
varicatione transfusum, conterit argu-
tationes istas ex illorum asserti-
bus. Reci-

Recipiebant novum Testamentum, sciebantque necatos ab Herode infantes ab Ecclesia cum Martyribus honorari. *Quis ergo novit* (ait de pueris, qui doloribus ac mortibus flagellantur) *quid ipsis parvulis in secreto judiciorum suorum bona compensationis reservet Deus?* Sic explodit unam Manichaorum instantiam, quod si nullum est peccatum in parvulis, temporales afflictiones non erunt poena peccati, sed meritum occulte retributio- nis. Diluit eadem ratione quod objectabant Manichaei de parvulorum judicio. Potest, inquit, horum parvulorum vita esse media inter recte factum, & peccatum? igitur poterit etiam sententia judicis esse media inter præmium, & supplicium; ideoque nec ex temporalibus cruciamentis, neque ex futuro parvulorum judicio infertur illorum malam esse substantiam. Hæc vident omnes non cæci; qui legunt laudatum caput tertium ac vicesimum. Quid ergo juvat Adversarios nostros locus iste? Sequitur ex Augustiniana responsione parvulos morte non plecti propter Adæ peccatum? Minime. Sequitur vitam parvulorum esse medianam inter peccatum & recte factum? Minime. Sequitur in judicio futurum locum parvulorum inter justos & malos? Minime. Ergo nec sequitur sententiam judicis posse medianam esse inter præmium ac supplicium; sed hoc sequeretur duntaxat, si parvuli nullum peccatum contrahe rent. Addo ex hoc Augustini testimonia Adversarios nostros contendere. S. Patrem hic admittere statum puræ naturæ possibilem. Nonne hinc statum illum medium inter justitiam & peccatum se evincere jactitant? Igitur, velint, nolint, fateri debent sententiam illam medianam non spectare ad parvulos obnoxios originali peccato.

Ad hanc responsonem meam accedunt observationes Norisii, Augustinum in Epist. ad Hieronymum 28, nunc 166. cap. 7. disserte contestari, quod in 111. de lib. arbitrio nihil dixerit de damnatione eorum parvulorum, qui sine baptismo emigrant de hac vita; imo cum Pelagiani, ac Massilienses hunc locum S. Patri objectarent, respondet de dono Perseverantie cap. 12, se minime de poenitentia parvulorum dubitasse, & adversus Manichæos instituisse disputationem; ac etiam si cum scripsit de libero arbitrio in hac dubitatione versatus esset, neminem debere esse tam injustum, atque invidum, qui se proficere probiberet, atque in ea dubitatione remanendum esse judicaret. Unde lusit operam Bellarminus scribens Augustinum nunquam

R. P. Berti Theol. Tom. III.

quæ scriperat in eo cap. 23. retractasse. Ideo enim non retractavit quod olim docuerat de poenis parvulorum, inquit Norisius, quia de iisdem non dubitaverat. Sunt qui ulterius respondent, quod sicut vita parvulorum dicitur media inter recte factum arque peccatum, intelligendo peccatum actuale; ita sententia sit media inter præmium & supplicium, accipiendo mercedem & poenam, quæ retribuitur meritis personalibus. Quemadmodum ergo pueri baptizati non habent retributionem adulorum, habent tamen animi corporisque beatitudinem: ita non baptizati non afficiuntur cum adultis aequali supplicio; sed afficiuntur tamen. Sed vera est responsio prior, quamquam & hæc contrariam argumentationem atterit & eliminat.

Opponunt s. aliquorum Patrum auctoritatem, qui videntur ab Augustiniana sententia recedere. Sunt hi Ambrosius, Gregorius Nazianzenus, Bernardus, & cum plurimis Scholasticis D.

Solvitur s. Objectio.

Thomas, ac S. Bonaventura. Ambrosius libro 2. de Abraham cap. ultimo scribit de parvulis sine baptismo ex hac vita migrantibus: *Habent tamen illam apertam pœnarum immunitatem, nescio an habeant regni honorem.* Nazianzenus Orat. 40. quæ est in Sanctum Baptisma, eorum, qui non baptizati ex hac vita discedunt statuit tertium genus, id est parvulorum, qui lavacrum nec contemperunt, nec consequi poterunt; de quibus ait, *Nec cælesti gloria nec suppliciis à justo judice afficiuntur, utpote qui licet signati non fuerint improbitate tamencareant, atque banc jacturam passi potius fuerint, quam fecerint.* Habet consimilia Nyssenus scribens Orat. 1. hujusmodi pueros in doloribus ac tristitia non esse. Bernardus vero in Serm. de resurrect. 3. Cesset (inquit) *Voluntas propria, & infernus non erit.* Porro D. Thomæ aperta est sententia 3. p. q. 1. art. 4. & q. 5. de malo art. 2. sicut & D. Bonaventuræ in 2. dist. 33. art. 3. q. 1. hujusmodi pueros supplicium ignis evadere.

Resp. 1. Gregorium Nazianzenum & Nyssenum, aliosque ante exortam Pelagianam hæresim, non tam fuisse in hac controversia versatos, quantum in ea Augustinus & Africani Patres sese exercuerunt, unde, quemadmodum in materia de Predestinatione & Gratia, ita in hac quæstione post illam hæresim ventilata, Latini Græcis præferendi sunt, maxime quod hi tantum duo Adversarii favere videntur, & si rigorose accipiantur, scribunt pueros ante baptismi lavacrum carere improbitate & peccato, quod

H

quod falsum est. Pro nobis autem stant Augustinus, Fulgentius, Patres Milevitani, & Carthaginenses, & confessio Petavii, & aliorum, Florentini Concilii decretum. Et nihilominus ob horum duorum, necnon D. Thomae ac Bonaventuræ reverentiam, oppositam opinionem Catholice propugnari fatemur, eique nos vel unam censoriam virgulam minime hoc nostro scripto adjicimus. Sed singula expendenda jam sunt.

In Ambrosii cap. ultimo lib. 2. de Abraham opinantur PP. Benedictini Tom. 1. pag. 351. nonnulla ab aliquo heretico fuisse intrusa. Nec immerito; nam supra num. 79. Ambrosius affirmative dixerat parvulos non baptizatos excludi a regno. Quomodo ergo posthac scripsit: *Nescio an habeant regni honorem?* Deinde ultima pars postremi capit. cum praecedenti nulla ratione cohaeret. Infuper absolute afferere quod hi parvuli habeant immunitatem poenarum, videtur sapere Pelagianismum. Optima tamen est responsio nostri Vangroy loqui Ambrosium per figuram concessionis, siquidem ait, *Habeant, non, habent.* Etenim perspicuum est illum tam de adultis, quam parvulis verba facere, & probare sancti lavacri promiscue necessitatem. Solent proferri & quædam de Ambrosii in Epistolas Pauli Commentariis: sed liquet hæc perperam sub tanto nomine celebrari. Observarunt in iis viri docti semina Pelagianismi: nos autem suspicamur conscripta ab Hilario Diacone, qui vixit sub Damaso, & Luciferianis adhæsit, ut diximus ad cap. 2. ad ob. ultimam. Idem afferendum est de Auctore QQ. ad Antiochum, scribente q. cxiv. de parvulis, qui non baptizati decadunt, *εἰς βασιλείαν εἰσέχονται, ἀλλά εἰς πόνον εἰς κόλασον, αἰωνίων γὰρ ὅντις ἐπαρεξεῖ:* *Neque in regnum ingrediuntur, neque rursus in peccatum: peccatum enim non commiserunt.* Spuriæ sunt enim quæstiones illæ, licet diu Athanasianæ habitæ sint, & alicubi nonnulla præferant ex Athanasio translata. At continent longe plura obscuri & imperiti Scriptoris: atque cum olim non excederent num. 35. jam extant 136. Librariis (inquit eruditus Censoris Tom. 2. p. 252. edit. PP. S. Mauri) novas quæstiones semper addentibus. Laudatum D. Bernardi Sermonem habitum ad adulteros liquet legentibus. Testimonium Nysseni premittit eos etiam, qui ob peccatum damni parvulos merore aliquo affici tenent, quod sentit Adversariorum nostrorum pars major, & si per paucos Thomistas excepérunt, omnes propemodum.

Dubitatur etiam Nyssenus an quælibet anima ante Iudicis tribunal sit letetur, cum postea id fuerit definitum, ut cap. præcedenti dictum est: unde qui negat parvulos judicandos, auctore Beda in Premio Canticorum, contradicit *Catholicae fidei.* Quare dicendum est cum Norisio Gregorium Nyssenum in ea quæstione, quam appellat *difficilem atque perplexam*, dubitanter locutum esse: alioquin erit in hac parte ipsius opinatio penitus rejicienda.

Unus restat Gregorius Nazianetus.

Hunc Nostrates satis commode expo-
nunt; quod sicut dum ait parvulos ca-
rere improbitate, & jaæturam potius pati
quam facere, loquitur de neglectu bapti-
tisnatis: ita dum addit, *nec cœlesti glo-
ria, nec supplicio illos affici*, accipien-
dus est de punitione respondentे huic
neglectui, ac despiciunt; ob quam
procudubio adulti contemptores bapti-
tisnatis supplicio multo acerbiori ple-
uentur. Atque hanc responsionem
magnorum virorum confensione proba-
tam refutare non ausim. Nazianzeni ta-
men sententia videri posset aliquibus mani-
festæ; nam paulo ante scripsit me-
dium quid intercedere inter gratiam, ac
mortem, γένεσις τὸ μέσον τῆς θάνατος, η
τῆς άναστάσεως. Tum post ea, quæ nobis
objiciuntur, scribit non propterea quen-
quam aliquo dignum esse supplicio, quia
non meretur honorem: *εἰς γάρ οὐτις εἰς τι-
μῆς, ηδὲ ηγετος:* parvulos vero sine
lavacro decedentes neque gloria hono-
rem, nec supplicium subituros, μήτε
δοξασθήσεσθαι, μήτε πολατθήσεσθαι. Infuper Græcus illius Scholiastes Nicetas ad hanc ipsam Orationem ita Nazianzeni sententiam explicat: *Nec cœlestis regni
voluptates sentiunt, nec pœnis ullis tor-
quentur.* In nonnullis etiam latinis editionibus, ut in Parisiensi an. 1609. ad-
ditum est in margine, *Parvuli nulla pœ-
na sensus mulcantur.* Sed primum ani-
madvertendum est Nazianzeni verba
etiam eos premere, qui censem pueros
pœnam danini sentire. Deinde hæc
scripta esse ante exorta dogmata Pela-
giana; postea vero medium locum in-
ter gloriam & supplicium à Patribus, &
Conciliis fuisse explosum, atque exhibi-
latum. Scholia autem, atque interpreta-
tiones non sunt eadem cum textu affi-
matione probanda. Quid vero de Divo
Thoma Aquinæ? Is quidem communem Scholasticorum sui Ævi sententiam
tutatus est; sed ut erat Augustini studio-
sissimus, hujus sparsit ubique semina. In
4. sent. dist. 46. q. 2. docet, *Peccato
originali non tantum deberi carentiam
vifat.*

visionis pro pœna, sed etiam subjecti an-nihilationem: ex quo probat Godoy celebris & peracutus Thomista disp. 38. de peccat. §. 3. originali peccato obnoxios etiam pœna sensus fuisse ex rigore multandos. Subjecti enim annihilation est pœna omnium gravissima, & ideo pœna sensus est vera pœna, quia ad subjecti annihilationem quodammodo tendit. Plura sunt, quæ idem evincunt, ab eodem Auctore ex D. Thoma de prompta Sylvius in 1. 2. q. 86. num. 6. ait, Beatum Thomam variis quidem in locis loqui juxta sententiam suo tempore communem. Si tamen suam Summam Theologicam absolvisset, non deest ratio existimandi eum in partem alteram fuisse declinaturum, quia lib. 111. contra Gentes cap. 156. habet pro absurdo, quod sint aliqui homines, qui nec beatitudinem consequantur, nec pœnam à Deo patiantur, quod juxta Scripturam Matthæi 25. omnibus in Divino iudicio existentibus dicetur, *Venite, possidete paratum vobis regnum, vel, ducidite in ignem æternum.* Multo magis ad nos accessisset, si postremum contra Julianum opus datum ei esset perlegeret, ubi sententia nostra traditur expressissime, lib. 1. n. 48. lib. 3. n. 200. &c. Dictum supra, quod in Epistolam ad Ephes. lect. 1. scribit ob originale peccatum nasci unumquemque pœna, & gehennæ addictum. Verba Beati Thomæ sunt: *Hoc est quod dicit, Erasmus natura, id est per originem naturæ, non quidem naturæ, ut natura est, quia sic bona est, & à Deo; sed naturæ ut vitiata est, Filii iræ id est vindictæ, pœna, & gehennæ: & hoc sicut & ceteri, id est Gentiles.* Hæc pauca pro mea erga D. Thomam obleviantur satis sit innuisse. De D. Bonaventura, omissa response Vanroy Tom. 1. pag. 288. tantum commemorabo Apostolicam ad Rom. XIV. 5. hortationem, *Unusquisque in suo sensu abundet, quæ nec Ovem fugit dicere solitum,*

His ego censuerim vetus hoc debere reponi,

Illa tibi placeant dum magis ista mibi.

Id vero non affero facta comparatione inter eximum Ecclesiæ Doctorem, nosque miserrimos in summa ignorantia versantes: sed propositis mihi Augustini, ac Bonaventuræ doctrinis hac in parte pugnantibus, in utrumque obsequentissimus illius placita debito filii officio complector; hujus sapientiam condignis laudibus prosequor. Atque hoc idem, R. P. Berti Theol. Tom. III.

ubicunque Divi alicujus oppositam sententiam non sequor, aut verba absque interpretatione prætermitto, me profitor sensu animoque tenere.

Sexto objiciunt argumenta quædam à ratione petita. Ac primum: Pœna sensibilis non est originali peccato proportionata: non ergo hac pœna multantur pueri è vita migrantes absque baptismate. Probant antecedens I. quoniam peccatum originale non contrahitur per actum propriæ voluntatis: ergo nec illi respondet multa, ac supplicium proprii sensus. II. Peccatum illud est viatum naturæ, non personæ, igitur ejus causâ persona plecti non debet. III. Pœna sensibilis debetur conversioni ad bonum commutabile; quæ non est in puerulis. IV. Ob pravam inclinationem & proritatem ad malum, quæ ratione concupiscentiæ posset sensu puerorum hætrere, nemo damnari potest, nisi illius motibus obsecundet. V. Nec quispiam reprehendi potest in eo, quod nequit vitare. VI. Etiam Augustinus lib. de duabus Animabus cap. 11. affirmat illud impio imputandum esse, unde illi liberum fuerat abstinere. VII. Nulla ob originale peccatum injungitur poenitentia: non ergo ei debetur multa, quæ animadvertisit in adultos ob actualia.

Hæc omnia placuit simul congerere, quoniam facillimæ sunt solutionis, scitumque Augustinianum quatere non valent, magisque corroborant. Itaque nego antecedens. Ac priorem probationem primum in adversarios retorquo: Parvuli non contrahunt noxam originalem actu propriæ voluntatis, & nihilominus eorum voluntas à summo bono, quod appetit, ac tristitia cum pœna divellitur: Ergo licet non deliquerint proprio sensu, justè poterit illorum sensus flaminum cruciamenta experiri. Deinde nego consequentiam; nam cuicunque peccato mortali, sive origine contrahatur, sive propriæ voluntate, cum displaceat Deo summo bono, debetur, si Deus velit, omnis pœna, etiam infinite acerba si dari posset, iriquit S. Thomas in 2. dist. 42. q. 1. art. 5. ad 2. Præterea peccatum quod in Adam fuit actuale, in posteris originale est: ideoque omnis pœna, quæ debetur peccato actuali primi homini, infligi potest peccato originali ceterorum. Insuper Doctores, qui adversum nos hac objectant, putant originale peccatum esse proprium omnibus, quia omnium voluntates censemuntur in Adam. Si id sufficit, ut pueri voluntate propria pec-

^{9.}
Solvitur
Objectio 6.

eaverint, cur non sufficit ut in proprio sensu tormenta percipient? Rursus, damnari potest exclusione regni anima quæ non continebatur in anima Adæ: ergo plecti potest supplicio ignis corpus, quod præexistebat in Adæ corpore.

Secundum ita diluitur. Primo retorquetur in Adversarios. Quod originale peccatum sit vitium naturæ, non persona non evincit, quin hæc persona sit peccatrix, debeatque damnari ad tartara: Ergo nec efficit, ut hæc persona gehennæ cruciamentum non sentiat. Deinde distinguitur ant. Originaria culpa naturæ vitium est, non persona, id eit, inducta voluntate protoparentis, qui naturam communem vitiavit, concedo: propagata per voluntatem Adæ, ita ut vere ac proprie non sit culpa omnium posterorum, nego antecedens.

Est tertium ejusdem similagini. Princípio in Auctores evibratur. Tametsi parvuli non sunt actū voluntatis suæ aversi à bono incommutabili, afficiuntur poena damni: Ergo et si conversi non fuerunt ad commutabile bonum, plecti poterunt poenâ sensus. Deinde distinguitur ant. In parvulis non est conversio ad bonum mutabile, actualis per determinationem arbitrii sui singularem, concedo: habitualis per concupiscentiam inseminatam origine, nego. Et quoniam in idem recidit quod sequitur quarto loco, similiter retorquetur: Ob concupiscentiam, cui inest habitualis aversio à Deo, parvulus non baptizatus plectitur poena damni: ergo ob proximatem cui inest habitualis propensio ad illicita, multari poterit poenâ sensus. Deinde distinguo propositionem: inclinatio mala non castigatur nisi accidente voluntatis consensu, ad Tribunal Magistratus, qui curat duntaxat externam civium politiam, concedo: ad Tribunal Dei, qui scrutatur renes & corda, subdistinguo: si prava inclinationi adhæreat reatus & macula peccati, ut adhæret concupiscentia non baptizatorum, & habituali peccato nondum remisso, nego: si concupiscentia, ablata interclusione, quæ separabat à Deo, soluta sit à reatu, ut est in baptizatis, atque in adultis, quibus peccatum habituale dismissum est, concedo. Vide quæ scripsimus ad propositionem 3. quinti Capitis.

Quod proxime sequitur, recidit in caput adversiorum. Parvuli posita Adæ prævaricatione vitare nequeunt reatum originarium, & nihil secus illius causâ condemnabuntur. At qui potest dam-

nari, potest etiam vituperari ac reprehendi. Ergo parvuli reprehendi possunt ob prævaricatione in Adæ, quam evitare non potuerunt. Præterea distinguo antecedens: Non potest quis vituperari, ac reprehendi ob originale peccatum, tanquam malus arbitrii electione, concedo: tanquam malus nativitate, & viatâ naturæ origine, nego. Si enim hoc pacto nequit filius Adæ objurgari; quomodo est naturâ filius iræ, filius vindictæ? Cur audient infantes, qui sine regenerationis Sacramento extremam diem obierunt, Judicem sic eos alloquunt: *Ite in ignem æternum!* Etiam si flammam tormenta vitarent, an non ignominios est, imaginem Dei in exilium propelli, subire tenebras exteriores, ac degere sub dæmonis potestate? Num probrum, ac ignominia non est, furæ alligari, damnari ad triremes, etiam si cervicem non frangat carnifex, nec remigare opus sit, vitamque arreptitio pane miserrimam agere? Compellabimus, si hoc verum est, Adversarium nostrum iisdem verbis, quibus Augustinus alloquitur, serm. 14. de verbis Apostoli, hominem Pelagianum, *Videris tibi misericors, quia non auferis ei vitam, dannas tamen quem separas à regno cælorum.* *Damnas, non eum percutis, sed in exilium mittis.* Quod ex libro Augustini de duabus animabus addebat, eidem à Juliano fuit objectum: sed respondit S. P. in primo Operis Imperf. num. 48. se ibidem definit peccatum actuale, non illud quod peccatum est, & simul poena peccati: idque necessarium est Catholicos profiteri; alioquin originale, quod infantes ante usum libertatis contrahunt, non posset reputari peccatum. Atque istud contendunt Pelagiani hac eadem fallaci argumentatione duci, quod nemo potest damnari ob id, à quo liberum non est abstinere.

Postremum argumentum potest similiter retorqueri. Enimvero mors, & vitæ hujus calamitates, exilium, & concepta illinc amaritudo, sunt in poenam originalis peccati. Falsum ergo est filios Adæ ejusdem peccati poenitentiam non agere. Ad hæc Cathecumenus priusquam baptismate abluitur, monendus est, se inimicum esse Dei, ac sub dæmonis potestate captivum: quod audiens, inquit Norisius, dolore corripitur. Parvuli quoque poenitentes sunt modo suo, *cum per verba gestantium Diabolo & buic sæculo renunciare monstrantur*, ait Augustinus in 1. de peccatis. Op. 19.

10.
Solvitur
Objecio 7.
Oppones 7. Parvuli, cum gratia de-
stituti sint, nequeunt poenam gehennæ
patienter sufferre: ergo in cruciatis
in im patientiam prorumpent, ac Deum
blasphemabunt. Rursus: quis ignorat
hoc Augustinianorum placitum ferita-
tem, ac immanitatem olere? Denique,
ut ut sit, hujus sententiae promulgatio
plura inter rudiores scandala parere, &
piarum matrum animum perturbare, ac
frangere potest.

Resp. ad 1. Nego consequentiam: ex
quo enim ob originale peccatum gerant
parvuli voluntatem à Deo aversam, non
sequitur, ut debeat mox in Dei odium,
& blasphemias prorumpere, & eamdem
malitiam habeant cum peccatoribus sce-
lestissimis, ac sint à dominante malitia
in omne scelus abrepti; ut commentus
est Bajus proposit. 48. & 49. Urgeri
etiam potest istud argumentum de pœ-
na damni: quam si ægre ac moleste fe-
rant; blasphemabuntne? Ad alterum
dixi nuper, quod si parenti pueri pecca-
to, nec in eos misericordes sunt, qui
damnant, eosque in exilium mittunt,
etsi non percutiant. Si peccatum con-
traxere, ut fides docet; exclamandum
est, *Quam inscrutabilia judicia Dei!*
Vidimus etiam superiori capite, hanc
esse veterem Juliani querimoniam. Ad
postremum respondere possumus, for-
tasse si hæc nostra divulgaretur assertio,
nec rusticos tam audacter cæsuros præ-
gnantes uxores, nec tam frequenter
compressas puellas curaturas abortus,
nec allaturos conjuges interdum vel in-
temperantia, vel alia causa filiis nascitu-
ris interitum. Tunc enim illacrymantes
clamarent: *Veh! in sempiternum ignem*
infantulus dejectus est! *Dignoscetur*
etiam facilius originariæ culpæ demer-
tum, atque ex illa, quam acerbum ferum-
que sit actualium criminum supplicium.
Verum quandoque non expedit omnia
dicere, nec in aures omnium, nec coram
omnibus.

Opp. 8. Quibus ergo deserviet terra
illa nova, quæ futura prædictitur Apo-
calypses primo ac vigesimo; *Et vidi*
cælum novum & terram novam? Qui-
bus, inquam, nisi parvulis immatura
morte peremptis? Hī enim licet aversi
à Deo auctore supernaturali, naturalem
ordinem servant, ideoque visione qui-
dem Dei privabuntur, at non commu-
nicatione ceterorum bonorum.

Respond. 1. cum S. P. Aug. 20. de
Civit. Dei cap. 16. futurum novum cœ-

lum, ac novam terram, *ut mundus in*
melius innovatus apte accomodetur homi-
nibus etiam carne in melius innovatis.
Quapropter non erit nova illa creaturæ
facies pro iis, qui veterem hominem
non exuerunt. Cum soleat propterea
prophetica locutio propriis verbis meta-
phoras admiscere, eo sensu dictum est
cælum novum ac terram novam, quo in-
odo nova creatura, novum figuratum,
novus homo, atque ipsomet loco nova
Ierusalem. Illud vero, quod de aver-
sione à Deo dictum est, ex præcedenti-
bus abunde revincitur, cum in obno-
xiis originario peccato sit virium omni-
um inordinatio; imago Dei subjecta
dæmoni, tota, inquit Augustinus, na-
tura turbata. Rursus nec peccatum
actuale naturalia prorsus tollit, cui ta-
men respondet gehenna supplicium.
Ac tandem, cum naturalia bona sint
medium, ipse autem Deus finis ulti-
mus creaturæ rationalis, atque ut D.
Thomas docet 1. 2. q. 71. art. 6. ad 3.
aversio à fine omnes alias inordinatio-
nes secum afferat, fieri non potest,
ut qui avertitur à Deo, in recto ordi-
ne erga res creatas sese contineat.

12.
Adducuntur
reliquæ Ob-
jetiones.
Tandem sunt aliqua argumenta pro
illis pueris, quos optarent parentes ad
baptismum perducere, sed in utero
matrum præfocantur, vel statim ac
nati sunt moriuntur priusquam sacro
lavacro abluantur. Quos diximus Ger-
sonem cum aliis perpaucis coelestis pa-
triae civibus accensere. Pro qua op-
inione hæc possent proferri. Primum,
voluntas, ut fert commune proloqui-
um, reputatur pro facto, & aliud, *Ad*
impossibile nemo tenetur. Insuper: In
pueris ante usum rationis locum habet
baptismus sanguinis, cum inter mar-
tyres habeamus omnes infantes, quos
Herodes Bethleimi interemit: ita po-
test illis prodesse baptismus flaminis,
scilicet votum, ac desiderium paren-
tum. Item fides Elisabeth' promeruit,
ut Joannes Baptista sanctificaretur in
utero. Præterea liberi Judæorum ante
diem octavam sine circumcisione mor-
ientes haudquam Divina lege dam-
nabantur; ideoque privatio sola sacra-
menti in necessitate non dicit ad per-
ditionem. Tandem effectus sacramenti
impletur invisibiliter, cum mysterium
baptismi non contemptus religionis, sed
articulus necessitatis excludit, ait Au-
gustinus lib. 4. de baptismo contra Do-
natistas cap. 21. Ambros. in Orat. de
obitu Valentini, Innoc. III. in cap.

Apostolicam, & *Divus Bernardus* epistola 77.

Jam diximus supra hanc Gerlonis opinionem falsam esse, & fere ab omnibus refutari, quoniam & Evangelium Christi, & Concilia, & Patres non renatos baptismō excludunt à regno Dei. Nec votum parentum potest infantibus opitulari, quoniam spiritus ubi vult spirat, nec beneficia liberrimae Dei voluntatis pendent ab hominum desiderio: sacramentis autem sunt vi filios Divinæ institutionis conjuncta. Eam ob rem Augustinus jure negat connumerandos inter filios Dei pueros decedentes sine regenerationis sacramento, etiam si moriantur, paratis ministris, ac parentibus festinantibus, eoquod non sint de numero prædestinorum, quos secundum propositum elegit Deus ante mundi constitutionem. Sed de his alibi. Nunc ad argumenta, quæ adversus hæc tenus dicta de parvulorum damnatione militant, ex ordine respondendum est. Ac prima ratio, uti excusat parentes qui vellent filios renasci, ita non prodest pueris qui voluntatem propriam non habent. Neque hi damnantur, quod non accesserint suomet neglectu ad baptismum, quod exequi non potuerunt, sed quoniam traxerunt ex Adam iniquitatem. Altera eliditur, quoniam in martyrio in se recipiunt infantes stigmata Salvatoris & sanguinem suum ad confirmandam fidem effundunt, ideoque merito, ut suos recipit Ecclesia fideum. Voluntas autem parentium non est voluntas natorum. Redimens enim terram Salvator per crucem & in latere vulneratus sanguinem & aquam emisit, ut alii quidem pacis tempore in aqua baptizarentur, alii vero tempore persecutionis propriis sanguinibus baptizentur, inquit Catechesi III. Joannes Jerosolymitanus. Retorquetur & illa argutatuncula hoc pacto: Martyrium parentum nihil prodest natis, qui martyres non occumbunt: Igitur votum parentum non prodest filiis, qui votum illud minime eliciunt. De Joanne Baptista videtur esse opinio Augustini, fusse quidem repletum Spiritu Sancto in utero, & sanctificatum in maternis visceribus, ut præconem Christi se gereret; sed nondum exornatum ea sanctitate, quæ vinculum solvit successiois obnoxiae, id est, repletum per Spiritus Sancti gratiam dono prophetæ, sed noxa originali adhuc obstrictum,

priusquam circumcideretur octavo die. Quod Augustinus non solum scriptit Epist. 57. nunc 187. ad Dardanum, sed etiam lib. 4. Operis imperfecti contra Julianum num. 133. De qua sententia perlegendæ sunt Norisianæ Vindicæ cap. 5. §. XI. Responderi tamen potest, quod de Præcursoris exultatione & prophetandi munere docet in eadem Epistola S. Doctor, privilegia Joannis babenda esse in miraculis Divinæ potentiae, non trabenda ad humanæ exemplar naturæ, & de illo mirabiliter prædicari, quod in aliis non invenitur.

Memorata ad Dardanum Epistola cap. 13. 10. num. 33. singulare suppeditat argu. Ac refutandum, quo non solum evincitur aduersus Gerlonem vota prægnantium matrum non praestare salutem pueris mortuis in utero ipsarum, sed etiam aduersus recentiores quosdam irritum esse baptismum eis collatum priusquam illinc egrediantur. *Quod si quisquam dicit jam esse natum hominem, etiam cum adhuc est in utero matris, testimoniumque adhibet ex Evangelio, quia dictum est ad Joseph de prægnante Virgine Domini Matre, Quod enim in ea natum est de Spiritu Sancto est: numquid nam huic nativitati accedit secunda nativitas? Alioquin non erit jam secunda, sed tertia. Dominus autem cum binc loqueretur, Nisi quis, inquit, renatus fuerit denuo, eam scilicet computans primam nativitatem, quæ fit matre pariente, non concipiente atque prægnante, quæ fit ex ea, non quæ fit in ea. Neque enim renatum dicimus hominem, quem mater perperit, tanquam iterum natus fit, qui jam semel natus fuerat in utero: sed illa nativitate non computata quæ gravidam facit, natus dicitur homo partu, ut possit renasci ex aqua & spiritu.* Hæc vero, cum tam aperta sint, & duplice quæstionem dirimant, non erant prætermittenda. In veteri lege quemquam sanctificatum sine aliquo sacramento, sive circumcisione fuerit, sive aliud ignotum, negat in eadem Epistola S. Pater. Num itaque pueri ante diem octavum decedentes salutem æternam consequerentur, incertum omnino est; ac nisi eis subventum erat vel parentum sacrificio, vel alio gratia instrumento, certissime credimus condemnatos. Imo solam in faciis literis Circumcisionem invenimus, ob quam Deus perpererit infantibus, ut exemplum commonstrat filii Sephoræ, ac Mysis, cap. IV. Exodi

di vers. 25. Diximus quippe in primo capite hujus libri, non solum in signum populi Dei, verum etiam in remedium originalis peccati Circumcisionem fuisse institutam. Nihil ergo prohibet, quin pueros omnes non circumcisos, quorum eadem erat cum decadentibus in uteris matrum originalis culpa & naturæ conditio, afferamus fuisse simili, rectissimoque judicio damnatos. In quarto denique libro de Baptismo cap. 21. docet S. Pater impleri invisibiliter effectum baptismatis, cum exterius sine contemptu prætermittitur, & valet quod ait Apostolus, *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*, videlicet in adultis ob fidei credulitatem & animi præparationem. Idem docet Innocentius in cap. *Apostolicam*, de Presbitero non baptizato, qui tamen Ecclesiæ diu humiliter ministraverat, eique se devovisset suscipiens regenerationis lavacrum, ubi accepisset

se non renatum. Eadem est in Epistola 77. doctrina Divi Bernardi. Hujusmodi ergo testimonii nequit comprobari salus illorum, qui gratia fidei, ac animi præparatione sunt destituti. Atque haec dicta sint de Originaria labe, & de anima non renatorum infantium:

*Quæ, quia materiam peccati ex formite carnis
Consociata trahit, necnon simul ipsa
fodari
Est incentivum peccaminis; implicat
ambas
Vindex pena reas, peccantis mente
sub una,
Peccandique cremat socias cruciatibus
æquis.*

His itaque verbis ex Prudentii Apotheosi exscriptis finem libro tertio decimo constituimus.

DE